

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ
พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543
และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

1. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ได้มีการบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2543 ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 99/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ของประเทศและมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ยังขาดความสามารถในการประกอบการ ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การผลิต การจัดการ การตลาด และการเงิน ทำให้ไม่อาจแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ ประกอบกับประเทศไทยต้องเปิดเสรีด้านการลงทุน การค้า และบริการ จึงทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประสบภาวะที่ต้องแข่งขันสูงขึ้นทั้งระดับภายในประเทศและระดับนานาชาติ จึงเห็นควรจัดให้มีกระบวนการช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุน และมาตรการด้านสิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรม และจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานระบบการทำงานของส่วนราชการ องค์กรของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

2. สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

(1) กำหนดความหมาย หรือลักษณะและขนาดของกิจการที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม¹

1.1) วิสาหกิจขนาดกลาง ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) กิจการผลิตสินค้าที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 50 คนแต่ไม่เกิน 200 คน หรือมีรายได้ต่อปีเกินกว่า 100 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 500 ล้านบาท

(2) กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง หรือกิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า 30 คนแต่ไม่เกิน 100 คนหรือรายได้ต่อปีเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 300 ล้านบาท

1.2) วิสาหกิจขนาดย่อม ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) กิจการผลิตสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คนหรือมีรายได้ต่อปีไม่เกิน 100 ล้านบาท

(2) กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง หรือกิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 30 คนหรือมีรายได้ต่อปีไม่เกิน 50 ล้านบาท

1.3) วิสาหกิจรายย่อย ได้แก่ กิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง หรือกิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 5 คน หรือรายได้ต่อปีไม่เกิน 1.8 ล้านบาท ทั้งนี้ หลักฐานและเงื่อนไขในการพิจารณาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562

¹ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563

และประกาศสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเรื่องกำหนดลักษณะของวิสาหกิจรายย่อย เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2563

หลักฐานการพิจารณาเกี่ยวกับจำนวนการจ้างงานและรายได้

- จำนวนการจ้างงานให้พิจารณาจากหลักฐานแสดงจำนวนการจ้างงานที่ได้จัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด
- จำนวนรายได้ให้พิจารณาจากรายได้รวมทั้งระบุไว้ในงบการเงินที่ได้จัดทำขึ้นตามที่กฎหมายว่าด้วยการบัญชีกำหนด หรือเอกสารบัญชีแสดงรายได้
- ในกรณีที่กิจการมีจำนวนการจ้างงานที่เข้าลักษณะของวิสาหกิจประเภทหนึ่ง แต่มีรายได้ที่เข้าลักษณะของวิสาหกิจอีกประเภทหนึ่งให้ถือรายได้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

(2) กำหนดให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัติ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศดังกล่าว เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ (มาตรา 5)

(3) กำหนดโครงสร้างการบริหารงาน ไว้ดังนี้

3.1) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีองค์ประกอบจำนวน 30 คน มาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ กรรมการภาคเอกชน รวมทั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีผู้ประกอบการ SME ในภูมิภาคทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคร่วมเป็นกรรมการด้วย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ (มาตรา 6) ทั้งนี้ ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไว้ รวมทั้งกำหนดการจัดการประชุมของคณะกรรมการฯ ไว้ชัดเจน (มาตรา 7,8,9,10) โดยคณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (มาตรา 11)

- กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
- กำหนดลักษณะของกิจการอื่นเพิ่มเติม นอกจากกิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง และกิจการค้าปลีก เสนอต่อรัฐมนตรี เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เสนอต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง
- เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี และจัดให้มีการเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อสาธารณชน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร หรือด้านอื่น เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง
- เสนอให้มีกฎหมาย หรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

- กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

- เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง จัดทำงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยบูรณาการร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

- กำกับการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารฯ

3.2) คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีอำนาจและหน้าที่ วางนโยบายบริหารงาน ควบคุม กำกับดูแลกิจการโดยทั่วไปและรับผิดชอบซึ่งกิจการของสำนักงานฯ มีองค์ประกอบจำนวน 17 คน มาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ กรรมการภาคเอกชน รวมทั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีประธานกรรมการ มาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการฯ (มาตรา 18) โดยคณะกรรมการบริหารฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (มาตรา 20)

- อนุมัติการดำเนินการของสำนักงานตามที่พระราชบัญญัติกำหนด

- เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะกรรมการฯ และรัฐมนตรี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- อนุมัติแผนการดำเนินงาน แผนการเงินและงบประมาณที่สำนักงานฯ จะดำเนินการในแต่ละปี

- กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการบริหารกองทุนของสำนักงานฯ

- พิจารณาจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจการที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

- ออกข้อบังคับและระเบียบของสำนักงานฯ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสำนักงานฯ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเงิน การบัญชี การบริหารงานบุคคล การสวัสดิการ การคัดเลือกและการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ

- จัดทำรายงานการรับและเบิกจ่ายของกองทุนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

นอกจากนั้น คณะกรรมการบริหารฯ เป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการ รวมทั้งกำหนดเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนของผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ และให้เป็นไปตามสัญญาจ้างที่คณะกรรมการบริหารฯ กำหนด (มาตรา 23)

3.3) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีสถานะเป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ในการ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดประเภทและขนาดวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคม กำหนดประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สมควรได้รับการส่งเสริม รวมทั้ง เสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประสานและจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ประสานงานกับสถาบันการศึกษา ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้มีการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ศึกษาและจัดทำ รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ทั้งนี้ โดยมีผู้อำนวยการ ทำหน้าที่บริหารกิจการของสำนักงานฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานฯ และตามนโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบ และมติของคณะกรรมการบริหาร ตลอดจนบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานฯ (มาตรา 16 และมาตรา 27)

(4) กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วยเงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบ ดอกผลหรือรายได้ของกองทุน และเงินอื่นที่ได้รับมาเพื่อดำเนินการกองทุน (มาตรา 32) โดยมีสำนักงานฯ ทำหน้าที่บริหารกองทุนตามนโยบายและมติของคณะกรรมการฯ และคณะกรรมการบริหารฯ (มาตรา 16 (6))

เงินกองทุนดังกล่าว ให้นำไปใช้เพื่อกิจการดังนี้

- ให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กุ๊ยม สำหรับการค้า การบริการ ก่อตั้ง ปรับปรุง และพัฒนากิจการของวิสาหกิจหรือกลุ่มวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพและขีดความสามารถเพิ่มขึ้น
- ให้ความช่วยเหลือ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชน เพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- เป็นเงินช่วยเหลืออุดหนุนการค้า การร่วมกิจการ ร่วมทุน หรือลงทุนที่เกี่ยวกับการก่อตั้ง การขยายกิจการ การวิจัย พัฒนาและการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นโดยรวม โดยเป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารฯ กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ
- เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานฯ และการบริหารกองทุน

(5) แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงผลการวิจัยและพัฒนาตลอดจนสภาพความจำเป็นและเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจและสังคมของปัญหาดังกล่าวที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจนั้น ต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยอาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือมาตรการซึ่งครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านต่างๆ เช่น ทางด้านการเงิน พัฒนา จัดตั้ง ตลาดเงินและตลาดทุนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ พัฒนารูปแบบ และบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น (มาตรา 38)

นอกจากนั้น ยังกำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ต่อคณะกรรมการฯ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งจัดทำและรับรองสถิติข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งจัดทำรายงานสถานการณ์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีกฎกระทรวงกำหนดประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนที่ต้องรายงานสถิติข้อมูลต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ตามแผนปฏิบัติการฯ (มาตรา 39,40 และมาตรา 41)

(6) การส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ กำหนดให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชน ที่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุน ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงาน หรือสถาบันการเงินที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการกองทุน หรือส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับมอบหมาย พร้อมแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการ (มาตรา 42)

ในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือดังกล่าว สำนักงานฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารฯ จะพิจารณาจัดสรรให้สอดคล้องกับแผนงาน โครงการ กิจกรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้และความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ การเงิน การลงทุนและเงินทุนหมุนเวียนของวิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชนผู้ยื่นคำขอ (มาตรา 43)

(7) การเพิกถอนการส่งเสริมและการสนับสนุนของรัฐ คณะกรรมการส่งเสริมฯ มีอำนาจสั่งเพิกถอนการช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุน และการให้สิทธิและประโยชน์ที่วิสาหกิจ กลุ่มวิสาหกิจ หรือ องค์การเอกชนได้รับ หากปรากฏว่ากระทำการโดยไม่สุจริต เพื่อให้ตนมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือดังกล่าว โดยสั่งเพิกถอนได้ไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันสั่งเพิกถอน และสำนักงานต้องแจ้งรายชื่อผู้ถูกเพิกถอนให้หน่วยงานที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือให้สิทธิประโยชน์ หรืออาจถูกตัดสิทธิการได้รับความช่วยเหลือ และกรณีที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนที่มีหน้าที่ต้องรายงานสถิติข้อมูลต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ตามแผนปฏิบัติการฯ มิได้รายงานสถิติข้อมูล (มาตรา 45,46)

(8) บทกำหนดโทษ มีบทกำหนดโทษผู้ที่ไม่มาให้ถ้อยคำ หรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารต่อคณะกรรมการฯ โดยกำหนดโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท (มาตรา 48)

หมายเหตุ คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

.....